

VANG
buitenshuis

Uitvoeringsprogramma VANG-Buitenshuis

Voor de periode tot en met 2025

1. Inleiding

Het doel van de Rijksoverheid is om in 2050 een volledig circulaire economie te hebben waarin het grondstoffengebruik verder is verlaagd en we inzetten op maximaal waardebehoud van grondstoffen, materialen en producten. Deze lijn is eerder ingevuld in het Uitvoeringsprogramma Circulaire Economie en zal begin 2023 verder concreet en tastbaar worden gemaakt in het Nationaal Programma Circulaire Economie dat het beleid voor de komende jaren tot 2030 uiteen zal zetten. Met dit programma wil het kabinet de negatieve trends keren en een belangrijke bijdrage leveren aan vier maatschappelijke opgaven voor de komende jaren:

- Klimaatverandering,
- Vervuiling,
- Biodiversiteitsverlies,
- Leveringsrisico's van grondstoffen.

VANG-Buitenshuis richt zich in het dichterbij brengen van de circulaire economie op bedrijven uit de kantoor-, winkel- en dienstensector (KWD-sector). Dit programma is onderdeel van het Afval naar Grondstof (VANG) programma van het ministerie van IenW en wordt door de afdeling Circulaire Economie & Afval van Rijkswaterstaat uitgevoerd. VANG-Buitenshuis richt zich sinds 2016 aan het stimuleren van afvalpreventie en afvalscheiding (met name afval wat in samenstelling vergelijkbaar is met huishoudelijk afval) en aan het stimuleren van een circulaire bedrijfsvoering in de KWD-sector.

De KWD-sector bestaat uit ruim 1 miljoen bedrijven in onderwijs, overheid, vrije tijd, vervoer, winkels, horeca, handel, zorg en zakelijke dienstverlening. Deze sector produceert ruim 5 miljoen ton afval op jaarbasis, waarvan iets meer dan de helft via recycling opnieuw beschikbaar komt voor de economie als grondstof. Voor bedrijven betekent een circulaire economie minder (verpakkings)materiaal gebruiken en inkopen, producten langer gebruiken, hergebruiken en repareren, en afval scheiden zodat het gerecycled kan worden. Al deze bedrijven, of het nu gaat om eenmansbedrijven of grote winkelketens, zijn allemaal zelf verantwoordelijk voor de inzameling en verwerking van hun eigen afval.

Wat verstaan we onder circulaire bedrijfsvoering?

In een circulaire economie behouden we waarde door het minimaliseren van input van nieuwe grondstoffen, hergebruik van producten en materialen, en daarmee het sluiten van ketens. Bedrijven hebben verschillende motivaties om te beginnen met circulair ondernemen en maken hiervoor continu keuzes. Zo kiest een afhaalrestaurant in welk soort verpakking zij hun producten aanbieden, kiest een hotel een nieuw type vloerbedekking en koopt een kantoor nieuwe producten in bij een leverancier. Een bedrijf kan kiezen voor duurzame alternatieven, zoals producten van gerecycled materiaal of het vervangen van plastic bekertjes door herbruikbare bakers. Wanneer een organisatie een circulaire bedrijfsvoering heeft, evalueren ze telkens welke stappen zij hoger op de R-ladder kunnen zetten om zo hun gebruik van primaire grondstoffen te besparen. Een voorbeeld staat beschreven in [het stappenplan circulaire hotels in de stad](#).

Nieuw Uitvoeringsprogramma VANG-Buitenshuis

Een van de doelen van het Uitvoeringsprogramma VANG-Buitenshuis (voor de periode tot en met 2025) is om, in lijn met de [Europese Kaderrichtlijn Afvalstoffen](#), het recyclingsniveau van KWD-afval te verbeteren. Daarvoor is het noodzakelijk dat meer bedrijven hun afval gaan scheiden. De sector moet meer recyclen en minder afval verbranden, hierdoor kunnen bedrijven grondstoffen hoogwaardiger inzetten en tegelijkertijd de CO₂-uitstoot verlagen. Hiermee levert het programma ook een belangrijke bijdrage aan de klimaatopgave van het kabinet. Daarnaast richt VANG-Buitenshuis zich ook op het voorkomen van afval, bijvoorbeeld via inkoop.

In hoofdstuk 4 van dit uitvoeringsprogramma staat een overzicht van concrete activiteiten geïnitieerd door VANG-Buitenshuis samen met koplopergroepen, dit zijn bedrijven uit de KWD-sector die nu al laten zien wat er op het gebied van afval mogelijk is. Op deze manier proberen ze ook andere bedrijven te inspireren hun steentje bij te dragen.

Aangrenzende beleidsterreinen

Op diverse beleidsterreinen werkt het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat aan het tot stand brengen van de circulaire economie. Verschillende doelgroepen zoals gemeenten en bedrijven worden geactiveerd en gemotiveerd te werken aan het sluiten van de grondstofketen en zo te komen tot minder restafval dat verbrand moet worden. Enkele belangrijke beleidsterreinen die grenzen aan het VANG-Buitenshuis Uitvoeringsprogramma zijn:

- Het beleid voor veilige en hoogwaardige verwerking van afvalstoffen in Nederland is opgenomen in het [Landelijk afvalbeheerplan \(LAP3\)](#). Dit plan wordt op termijn opgevolgd door een [Circulair materialenplan \(CMP\)](#). Het doel van dit nieuwe plan is om innovatie voor een circulaire economie te stimuleren door ambitieuze normen vast te leggen. Het plan moet bedrijven uitdagen en belonen om beter te presteren dan de minimumstandaarden die nu gelden voor de verwerking van afval.
- Bij het inwerking treden van de Omgevingswet zullen de afvalscheidingsregels voor bedrijven worden aangescherpt. Diverse nieuwe wetgeving zoals de **Single Use Plastics (SUP)**-Richtlijn, waarin het gebruik en de productie van wegwerpplastic zoals roerstaafjes of koffiebekertjes aan banden worden gelegd. Of denk aan statiegeld op kleine flesjes en op blikjes.
- En in het Besluit **uitgebreide producentenverantwoordelijkheid (UPV)** staat dat producenten en importeurs van producten waarvoor een UPV geldt, de verantwoordelijkheid dragen voor het afvalbeheer van de producten die zij op de markt brengen. Zij zijn daarmee verantwoordelijk voor de organisatie en de kosten van het afvalbeheer van hun producten. Deze producentenverantwoordelijkheid moet zorgen voor onder andere minder afval en meer recycling.

Al deze activiteiten en regels dragen bij aan het doel 'Nederland Circulair in 2050'. De activiteiten van het programma VANG-Buitenshuis zijn hiervan een onderdeel.

2. Stand van zaken afvalscheiding bij bedrijven

Op dit moment is afval scheiden in de KWD-sector alleen onder bepaalde omstandigheden verplicht. Dit gaat veranderen onder de nieuwe omgevingswet. Meer bedrijven zullen dan onder deze wet vallen en zullen dus ook hun afval moeten gaan scheiden.

Op dit moment doen nog lang niet genoeg bedrijven in de sector aan afvalscheiding. Bedrijven missen vaak voldoende basisinformatie over het nut en de noodzaak van het verminderen van hun eigen afval en het gescheiden aanbieden. Met de laatste wijziging van LAP3 (Landelijk Afvalbeheer Plan) is in [hoofdstuk B3](#) over het gescheiden houden van afvalstoffen o.a. aangegeven wie op welke wijze afvalstoffen gescheiden moet houden.

Voor bedrijven is aangegeven in welke gevallen gescheiden inzameling nodig is. Het scheiden van afvalstoffen is namelijk vanwege milieu, economische, technische of praktische redenen niet altijd doelmatig. In tabel 1 is voor verschillende afvalstoffencategorieën aangegeven waarvoor het gescheiden houden en gescheiden afgeven wel verplicht is volgens LAP3.

Afvalstoffen...	...gescheiden houden en gescheiden afgeven is verplicht als...
Papier en karton	het wekelijks ontstaat
Bioafval en daarmee vergelijkbaar biologisch afbreekbaar bedrijfsafval	<ul style="list-style-type: none">• het vrijkomt bij landbouw• het dagelijks ontstaat bij een bedrijf met een professionele keuken• het dagelijks ontstaat bij handel/verkoop (incl. veilingen)
Glazen verpakkingen	het dagelijks ontstaat
Kunststof	<ul style="list-style-type: none">• landbouwplastic vrijkomt bij landbouw• folie: als het wekelijks ontstaat• er incidenteel 400 liter of meer vrijkomt (zie ook lap3)
EPS (piepschuim) verpakkingen	<ul style="list-style-type: none">• het wekelijks ontstaat• incidenteel 1.000 liter of meer vrijkomt
A- en B-hout of houten verpakkingen	<ul style="list-style-type: none">• als maandelijks 3 m³ of meer vrijkomt• incidenteel 3 m³ of meer vrijkomt
Groenafval	<ul style="list-style-type: none">• als het vrijkomt bij landbouw, bos en natuur of openbaar groen• als het wekelijks vrijkomt• incidenteel 3 m³ of meer vrijkomt
Textiel	<ul style="list-style-type: none">• als het bedrijfskleding, linnengoed en/of onverkoopbaar textiel is:• als het wekelijks ontstaat• incidenteel 1 m³ of meer vrijkomt
Matrassen	Incidenteel in hoeveelheden van 10 stuks of meer vrijkomen

Tabel 1: Bedrijfsafvalstoffen waarvan gescheiden houden alleen in specifieke gevallen wordt gevergd

In het toekomstige Circulair Materialen Plan (CMP) worden bovenstaande regels voor het scheiden van bedrijfsafval opnieuw beoordeeld en mogelijk aangepast. Bij een efficiëntere inzamellogistiek is het voor bedrijven makkelijker en betaalbaarder om afval te scheiden. Ook het circulair maken van ketens of de invoering van producentenverantwoordelijkheid kunnen redenen zijn om de regels aan te passen.

Bijdrage VANG-Buitenshuis

Op basis van de beschikbare globale monitoringgegevens uit de KWD-sector blijkt dat bedrijven ongeveer 50% van het afval recycleren en opnieuw als grondstof gebruiken. De andere helft van het afval wordt verbrand. Dit kan duidelijk beter. VANG-Buitenshuis probeert op verschillende manieren bij te dragen aan deze opgave. Bijvoorbeeld door bedrijven te ondersteunen en motiveren hun afval te scheiden en hun bedrijfsvoering circulair te maken. Vaak zijn deze bedrijven ook weer afhankelijk van andere partijen zoals hun leverancier of afnemer. VANG-Buitenshuis onderzoekt al deze belangrijke schakels en brengt deze in beeld. Om zo gezamenlijk te werken aan het verminderen en beter scheiden en recycleren van afval. Het doel hiervan is om kennis te delen zodat bedrijven in de sector zelf met een circulaire bedrijfsvoering aan de slag kunnen.

Kennisdocumenten

De afgelopen jaren heeft VANG-Buitenshuis samen met en voor verschillende bedrijven (koplopers) uit de KWD-sector kennis en ervaring opgedaan over het scheiden van afval. VANG-Buitenshuis heeft al deze kennis samengevat in een groot aantal kennisdocumenten. Hieronder een greep:

- **Uniforme afvalpictogrammen voor afvalscheiding:** VANG Buitenshuis heeft standaardsets van kleuren, namen en pictogrammen voor afvalscheiding ontwikkeld. [De pictogrammen](#) zijn rechtenvrij beschikbaar en hebben als doel meer afvalscheiding en betere kwaliteit door betere herkenbaarheid en uniformiteit.
- **Informatiekaart Inzameling KWD-Afval in binnenstedelijk gebied - Wat kunt u als gemeente doen?:** [De informatiekaart](#) beschrijft instrumenten die gemeenten helpen om vanuit het lokale beleid richting te geven aan de wijze waarop KWD-bedrijfsafval wordt ingezameld. De manier van inzamelen van bedrijfsafval heeft namelijk gevolgen voor de leefomgeving, zoals emissies, congestie, verkeersveiligheid, schade aan infrastructuur door zware voertuigen en effecten op de openbare ruimte door het aanbieden van bedrijfsafval.
- **Gedragstraining afvalscheiding** (o.a. voor medewerkers van kantoren, onderwijsinstellingen en in de cultuursector): In [deze gedragscursus](#) leren de deelnemers hoe je gedragsbeïnvloeding kunt gebruiken in de aanpak naar meer afvalpreventie en afvalscheiding.

Sectorgerichte kennisdocumenten zoals:

- **Beslisboom koffiebekers:** Veel onderwijsinstellingen zitten met de vraag welke koffiebekers ze het beste kunnen kiezen, [deze beslisboom](#) helpt ze een keuze te maken in verschillende omgevingen.
- **Inspiratiedocument hotels:** Alle opgedane kennis uit de koplopergroep circulaire hotels is beschikbaar voor alle andere hotels op [deze pagina](#).
- **Wegwijzer afvalvrije kantoren:** [Deze online wegwijzer](#) is een handige tool voor elke facility manager die minder afval op kantoor wil. Er worden praktische tips en voorbeelden gegeven op het gebied van inkoop, gebruik en einde gebruik om afval te voorkomen of materialen te hergebruiken.

- **Stappenplan Afvalvrije Sportclubs:** [Dit stappenplan](#) helpt medewerkers van sportclubs, van bestuur tot vrijwilliger, stapsgewijs hoe je je sportclub afvalvrij kunt maken.
- **Toolkit afvalvrije festivals:** [De toolkit](#) helpt bij het verminderen van de hoeveelheid afval per bezoeker op festivals, maar ook het scheiden en recyclen van dit afval. Ook moeten festivals schoner worden doordat de hoeveelheid afval op de grond vermindert.
- **Routekaart gemeenten afvalvrije scholen en stappenplan afvalvrije scholen:** [De routekaart](#) en [het stappenplan](#) helpen scholen en gemeenten om het afval op het primair onderwijs te verminderen en beter te scheiden en te recyclen.

3. Uitvoeringsprogramma VANG-Buitenshuis 2022-2025

In het uitvoeringsprogramma gaat de aandacht de komende jaren naar afvalpreventie en meer afvalscheiding in de KWD-sector. Dit om (meer) hoogwaardige recycling mogelijk te maken, minder restafval te verbranden en uiteindelijk een significante bijdrage te leveren aan de reductie van de CO₂-uitstoot in Nederland. Ook het stimuleren van een meer circulaire bedrijfsvoering in de KWD-sector draagt hieraan bij. Ieder bedrijf is een belangrijke schakel in de gehele keten, van inkoop, gebruik tot afdanking. VANG-Buitenshuis onderzoekt de schakels in die keten, stimuleert ze en jaagt bedrijven aan. Hierin werkt VANG-Buitenshuis mét en vóór bedrijven vanuit een onafhankelijke unieke positie die tussen beleid en praktijk in zit.

Daarom blijft VANG-Buitenshuis zich inzetten op het verkrijgen en verspreiden van de noodzakelijke kennis en ervaring. Tot en met 2025 richten deze activiteiten zich op opschalen en verbreden:

- **Opschalen** is het breder verspreiden van de kennis en ervaring onder alle bedrijven in de KWD-sector. Bijvoorbeeld door brancheverenigingen, partijen met een relevant netwerk en specifieke stakeholders in te zetten als ambassadeur voor hun doelgroep. Zij bezitten het netwerk om sector gericht te informeren, enthousiasmeren en stimuleren om met afvalpreventie, afvalscheiding en een circulaire bedrijfsvoering aan de slag te gaan.
- **Verbreden** is het betrekken van andere belangrijke schakels (zoals leveranciers) in de keten die bij kunnen dragen aan het verminderen van afval.

De kernactiviteiten uit het Uitvoeringsprogramma VANG-Buitenshuis richten zich op:

1. Het voorkomen van afval (vergelijkbaar met huishoudelijk afval)
2. Het scheiden van afval (vergelijkbaar met huishoudelijk afval)
3. Communicatie en gedrag
4. Monitoring en sturing van acties/resultaten

1. Het voorkomen van afval

Voordat een product afval wordt, heeft het verschillende fasen doorlopen. Eerst wordt het geproduceerd, daarna gekocht en vervolgens gebruikt. In elk van deze fasen kunnen stappen tot afvalvermindering worden ingezet. Zo kan gekozen worden voor duurzamer of zelfs geen verpakkingsmateriaal. Kritisch kijken naar het inkoopbeleid kan hieraan bijdragen. Producten die niet ingekocht zijn, kunnen immers ook niet als afval ontstaan. Het Uitvoeringsprogramma VANG-Buitenshuis verkent stapsgewijs de keten achter de verschillende bedrijfstakken van de KWD-sector en zet strategisch in op actoren die kunnen bijdragen aan de oplossingen, zoals horecagroothandels en facilitair managementbedrijven (zie hoofdstuk 4).

2. Het scheiden van afval

Deelstromen

Wanneer alle afvalstromen in één zak belanden als restafval gaan er grondstoffen verloren. Dat is zonde omdat deze eventueel gerecycled kunnen worden. Maar het hoogwaardig scheiden van het bedrijfsafval brengt veel praktische vragen met zich mee. Hoe stap je binnen je bedrijf over op afvalscheiding? Hoe communiceer je dit aan je medewerkers of gasten en bezoekers? En welke afvalbakken kun je het best op welke plek in je pand neerzetten?

Om ervoor te zorgen dat niet elke bedrijf opnieuw het wiel hoeft uit te vinden, onderzoekt VANG-Buitenshuis dit soort vragen en stelt hierover kennis beschikbaar. VANG-Buitenshuis heeft bijvoorbeeld verschillende sectorgerichte hulpmiddelen ontwikkeld die beschikbaar zijn voor iedereen (zie hoofdstuk 2). De opgedane kennis en ervaring wordt verwerkt in een [algemeen stappenplan](#) dat toepasbaar is als eerste stap voor elke sector.

Naast een algemeen stappenplan richt het Uitvoeringsprogramma VANG-Buitenshuis zich de komende jaren ook op specifieke deelstromen die nog veelvuldig in het restafval aanwezig zijn. Om na te gaan welke deelstromen dat zijn, wordt voor het eerst in dertig jaar weer een grootschalig onderzoek gedaan naar de samenstelling van het restafval van KWD-bedrijven. Los daarvan vragen ontwikkelingen rond groente-, fruit- en etensresten (GFE), swill (gekookte etensresten) en Plastics, metaal en drankenkartons (PMD) extra aandacht vanuit het uitvoeringsprogramma van VANG-Buitenshuis.

- **Groente-, fruit- en etensresten en swill**

Een belangrijk aandachtspunt op het gebied van afvalscheiding in de KWD-sector is de stroom GFE en swill (gekookte etensresten). Doordat het een vochtige en ontbindende afvalstroom is, vervuilt het enerzijds andere afvalstromen als het in de restafvalbak terecht komt. Anderzijds kan de stroom zelf ook niet meer goed worden gescheiden als het in de restafvalbak terecht komt. Gescheiden GFE/swill kan worden verwerkt tot compost of worden vergist en vervolgens gecomposteerd. Er zijn meerdere partijen die kleinschalige verwerkingsinstallaties aanbieden en bij enkele bedrijven worden deze momenteel gebruikt om lokaal GFE/swill te verwerken. Er loopt een onderzoek of deze verschillende methodes voldoen aan de huidige wetgeving en of ze leiden tot veilige en hoogwaardige afvalverwerking. Na afronding van dit onderzoek, deelt VANG-Buitenshuis de resultaten met de sector. Verder stimuleert VANG-Buitenshuis bedrijven in het scheiden van GFE/swill, signaleert wat er gebeurt op dit gebied en deelt deze kennis via de website en nieuwsbrief. Veilige en hoogwaardige verwerking van afvalstromen staan hierbij voorop en VANG-Buitenshuis zal daaraan blijven werken in samenwerking met de sector.

- **Plastics, metaal en drankenkarton (PMD)**

PMD kan zowel aan de bron als worden nagescheiden uit restafval. Veel bedrijven uit de KWD-sector scheiden nog geen PMD, maar er is wel steeds meer motivatie om mee te werken aan bronscheiding, zoals binnen het primair onderwijs. Per 1 januari 2023 gaat de [uitgebreide producentenverantwoordelijk](#) (UPV) voor verpakkingsafval van bedrijven van kracht. Dit betekent dat bedrijven onder een aantal specifieke voorwaarden zonder extra kosten plastic, drankenkartons (en glas) kunnen laten inzamelen en verwerken. VANG-Buitenshuis volgt de ontwikkelingen op de voet, stimuleert en informeert de doelgroep. Ook onderhoudt het programma contact met de uitvoerende organisatie [NEDVANG](#) (Nederland van Afval naar Grondstof). De UPV en daarmee het scheiden van plastic, drankenkartons en glas is een mooie kapstok voor VANG-Buitenshuis om het scheiden van ook andere stromen zoals GFE/swill en oud papier en karton (OPK) onder de aandacht te brengen bij bedrijven.

Efficiënt inzamelen

Met het groeien van de hoeveelheid afval, groeit ook het aantal vervoersbewegingen van inzameldiensten. Met name in de binnenstad geeft dit druk op de bestaande infrastructuur. Doordat elk bedrijf een eigen contract heeft met een inzamelaar, rijden er veel verschillende afvalvoertuigen in stedelijk gebied. Gemeenten willen

hier iets aan veranderen. Begin 2022 is de '[Informatiekaart voor de inzameling van het KWD -afval uit de binnenstad](#)' gepubliceerd. Dit instrument geeft gemeenten inzicht in wat (juridisch) mogelijk is om vervoersbewegingen in de binnenstad te verminderen en de inzameling van het bedrijfsafval in de binnenstad te verbeteren. De informatiekaart zal via bijeenkomsten en communicatie actief gedeeld gaan worden met gemeenten. VANG-Buitenshuis volgt de ontwikkelingen bij de gemeenten en nieuwe logistieke oplossingen bij de koplopers actief. Net als de inzet van oplossingen uit de informatiekaart bij andere grote en middelgrote gemeenten. VANG-Buitenshuis wil daarnaast in contact blijven met de logistieke sector, zoals publieke en private inzamelaars.

Wetgeving

Niet alle bedrijven krijgen op dit moment de vraag hun 'basisstromen' als papier, glas, GFE en PMD te scheiden, zoals al aangegeven in hoofdstuk 2. Wat uiteraard wel zal gaan veranderen bij invoering van de nieuwe omgevingswet. Bovendien worden de afvalscheidingsregels uit tabel 1 vaak niet of slechts sporadisch gehandhaafd bij kleinere bedrijven.

De praktijkervaringen zoals verkregen via de activiteiten vanuit het programma VANG-Buitenshuis worden meegenomen bij het opstellen van het CMP. Op deze manier wordt de communicatie over de verplichtingen voor afval scheiden door bedrijven gekoppeld aan de mogelijkheden voor een circulaire bedrijfsvoering met als resultaat minder (rest)afval. Ook wordt op deze manier de regelgeving beter toepasbaar voor bedrijven.

Daarnaast krijgt de KWD-sector te maken met wetswijzigingen die impact op hun bedrijfsvoering zullen hebben, zoals statiegeld op kleine flesjes en blikjes, de SUP-regeling en UPV. VANG-Buitenshuis communiceert hierover naar haar netwerk, onderhoudt contact met relevante partijen en zoekt aanknopingspunten om circulaire bedrijfsvoering verder door te voeren.

3. Communicatie en gedrag

De website www.vangbuitenshuis.nl geeft een actueel overzicht van alle activiteiten en middelen die ter ondersteuning van de sector worden aangeboden. Verder heeft de website een kennisbibliotheek en biedt een maandelijkse nieuwsbrief aan met: de laatste actualiteiten uit de praktijk, bijeenkomsten, artikelen en onderzoeksresultaten. Jaarlijks wordt in november een inspiratie-evenement georganiseerd waar kennismaken en -delen centraal staat. Daarnaast vinden er jaarlijks meerdere lunchlezingen en kennisbijeenkomsten plaats die gericht zijn op specifieke onderwerpen of sectoren. Ook levert VANG-Buitenshuis bijdragen aan congressen zoals het jaarlijkse [grondstoffencongres](#).

Het veranderen van het gedrag van werknemers, gasten of bezoekers aan KWD-bedrijven is pas mogelijk als ze het gewenste gedrag kunnen en willen uitvoeren. Ze moeten weten wat ze moeten doen, de gelegenheid krijgen het gedrag te laten zien én gemotiveerd zijn om het gedrag daadwerkelijk uit te voeren. Pas als deze drie factoren op orde zijn is de kans groot dat bijvoorbeeld het goed scheiden van afval, door mensen wordt uitgevoerd. Om bedrijven te helpen bij het stimuleren van het juiste gedrag heeft VANG-Buitenshuis een cursus gedragsbeïnvloeding ontwikkeld, waarin kennis, modellen en methodieken aan bod komen. In deze cursus krijgt de doelgroep specifieke handvatten aangereikt om de juiste stappen te zetten richting betere afvalscheiding en een circulaire bedrijfsvoering.

4. Monitoring en sturing

De diversiteit en veelheid aan bedrijven in de KWD-sector maakt het lastig om gedetailleerde informatie over afval uit de afzonderlijke sectoren en de gehele KWD-sector te achterhalen. Binnen het [Landelijk Meldpunt Afvalstoffen](#) (LMA) geven bedrijven hun afvalstromen door. Maar niet alle afvalstromen vallen onder dit meldsysteem. Hierdoor ontstaat alleen een globaal beeld en zijn trends alleen op hoofdlijnen te duiden.

Voor betere sturing vanuit het Uitvoeringsprogramma VANG-Buitenshuis, is dus meer informatie en data nodig over afvalstromen in de KWD-sector. In 2022 wordt landelijk onderzocht wat de gemiddelde samenstelling van het bedrijfsrestafval is. Ook is de koplopergroep Hoger Onderwijs gestart met een eigen benchmark. Als vervolg hierop worden, o.a. met het CBS, mogelijkheden ter verbetering van monitoring verder verkend en waar mogelijk doorgevoerd. Door het afvalscheidingsniveau bij verschillende bedrijven in kaart te brengen, kunnen bedrijven betere doelen stellen voor duurzamere afvalscheiding. Het is de bedoeling dat dit vanuit koplopergroepen wordt opgeschaald naar alle bedrijven in de sector.

4. Kernactiviteiten VANG-Buitenshuis

In onderstaande tabel staat een overzicht van de activiteiten geïnitieerd door VANG-Buitenshuis in samenwerking met koplopersgroepen en bedrijven uit de verschillende sectoren. Door samen te werken wordt onderzocht wat nu al mogelijk is.

Koplopergroep/sector	Omschrijving
Hoger onderwijs	Deze koplopergroep bestaat uit ongeveer 20 onderwijsinstellingen (zowel hogescholen als universiteiten). Deze groep werkt aan betere afvalscheiding op onderwijslocaties, maar ook aan het verminderen van de totale hoeveelheid van afval. Afval van buitenaf is een focuspunt voor deze koplopergroep en hier gaat dan ook veel aandacht naar uit.
	VANG-Buitenshuis ondersteunt deze koplopergroep door kennisbijeenkomsten te organiseren en inhoudelijk artikelen te schrijven, die vervolgens ook worden gedeeld in belangrijke vakbladen. Om meer inzicht te krijgen in afvaldata start er in 2022 een tweejarige benchmark met 8 onderwijsinstellingen.
Primair en voortgezet onderwijs	Alle kennis die afgelopen jaren is opgedaan rondom afvalvrije scholen is ondergebracht in de Helpdesk Schoolafval . Iedereen die aan de slag wil met afvalvrije scholen, van basisschool of voortgezet onderwijs tot afvalinzamelaar of schoolbestuur kan daar terecht bij de Helpdesk Schoolafval met vragen of voor ondersteuning.
Restaurants	In 2021 zijn twee trajecten met een koplopergroep circulaire restaurants in Haarlem en Rotterdam afgerond. Dit leidde tot een keukenposter, een bijbehorende handleiding en een pilot rondom inzameling GFE/swill. In Breda is de gemeente en Circulair Breda een koplopergroep circulaire horeca gestart die vanuit VANG-Buitenshuis wordt ondersteund met kennis.
	Om alle kennis en ervaringen uit de verschillende koplopertrajecten te borgen voor de sector horeca wordt een erkende cursus duurzame horeca ontwikkeld. De inhoud voor deze onlinetraining wordt deels geleverd vanuit VANG-Buitenshuis.
Horecagroothandels	Deze groep, bestaande uit 12 horecagroothandels, is in 2021 gestart met het koplopertraject duurzame horecagroothandels. Zij willen de gehele foodserviceketen verduurzamen en proactief horecabedrijven helpen dat ook te doen. Tijdens verschillende bijeenkomsten hebben de groothandels zich actief aangesloten bij diverse duurzame initiatieven.
	Pilotprojecten: In 2022 en 2023 faciliteert VANG-Buitenshuis verschillende bijeenkomsten en worden er pilots uitgevoerd rondom gedrag en verpakkingen met een selecte groep deelnemers.

Koplopergroep/sector	Omschrijving
Facilitaire bedrijven	<p>Uit een verkennend onderzoek in 2021/2022 blijkt dat de behoefte aan informatie en handvatten rondom circulaire economie en grondstoffenmanagement groot is bij de benaderde groep facilitaire bedrijven. Het merendeel van de partijen staat open voor een samenwerkingsgroep of koplopergroep waarin kennisdeling en openheid centraal staat.</p>
	<p>VANG-Buitenshuis heeft binnen deze groepen een faciliterende en verbindende rol.</p>
Culturele instellingen	<p>De verkenning door VANG-Buitenshuis in 2017 was duidelijk: de cultuursector is met haar ruim 1100 instellingen en een grote publieke functie afvalintensief. Daarom startten 10 gerenommeerde instellingen een koplopergroep om afvalscheiding en preventie op de kaart te zetten wat resulteerde in de online ZWEC tool (zero waste expeditie cultuur).</p>
	<p>Met deze tool heeft VANG-Buitenshuis vervolgens ingezet op het opschalen en borgen van de kennis en ervaringen. Inmiddels zijn de G4 gemeenten en 50 instellingen actief bezig met het onderwerp en wordt de kennis en ervaring onderling maar ook sector overstijgend gedeeld. Daarnaast zijn cultuurinstellingen zoals in Amsterdam betrokken bij pilotprojecten rond toekomstbestendig inzamelen waarbij ingezet wordt op samenwerking bij het aanbesteden van afval.</p>
Hotels	<p>In Amsterdam is al enige tijd een koplopergroep hotels actief onder leiding van de gemeente. Zo'n 20 ondernemers laten zien dat 'zero waste hospitality' binnen de mogelijkheden ligt. VANG-Buitenshuis ondersteunde de groep op de achtergrond door bijvoorbeeld vragen uit te zetten bij onderzoeksinstellingen of bekendheid te geven aan goede praktijkvoorbeelden. Er liggen nu goede kansen voor het opschalen van de ervaringen die in Amsterdam zijn opgedaan naar andere steden of ondernemers in de hospitality sector.</p>
	<p>En daar ligt een rol voor VANG-Buitenshuis. Dit jaar wordt gestart met het opzetten van kennissessies voor de hospitality sector breed, aanvullend op wat er in Amsterdam wordt gedaan. Op die manier wordt de impact vergroot. Daarnaast wordt er een verkenning gedaan naar interesse vanuit grote hotelketens om gezamenlijk aan de slag te gaan met afvalvermindering.</p>

Koplopergroep/sector	Omschrijving
Sportclubs	In 2021 is in samenwerking met een aantal sportclubs en als aanvulling op de Routekaart Verduurzaming voor sport een stappenplan afvalvrije sportclubs ontwikkeld. Het stappenplan wordt in 2022 in de praktijk getest bij twee sportclubs in opdracht van VANG-Buitenshuis. Samen met stakeholder Kenniscentrum Sport en Bewegen wordt het stappenplan actief onder de aandacht gebracht bij hun leden.
	VANG-Buitenshuis werkt actief aan het inzetten van nieuwe ambassadeurs zoals Kenniscentrum Sport en Bewegen binnen de sector sport en daarnaast verkent VANG-Buitenshuis bijvoorbeeld een samenwerking met de Groene Club van de KNVB.
Het Rijk	In het kader van 'Practice what you preach' richt VANG-Buitenshuis zich ook op haar eigen organisatie, en adviseert op onderwerpen zoals de aanbesteding van catering, afval scheiden op kantoor, maar ook vervanging van koffiebekers in het kader van de SUP richtlijnen.
Green Business Club	In 2021/2022/2023 werkt VANG-Buitenshuis samen met GBC aan een gebiedsgerichte aanpak met kantoren aan het voorkomen en verminderen van afval. Lokale samenwerkingsverbanden zorgen voor versnelling. In de samenwerking staat de volgende doelen centraal: kennisdeling vanuit VANG-Buitenshuis naar de bedrijven, ophalen en opschalen en verspreiden van kennis en ervaring en het opzetten van nieuwe lokale GBC's.
Vervoer	Het doel van de Green Deal Afvalreductie en -recycling op treinstations en in treinen van NS en ProRail was het verminderen van de hoeveelheid afval in treinstations en treinen in 2020.
	VANG-Buitenshuis onderhoudt contact met de NS en ProRail en denkt mee en adviseert.
Zorg	Het Milieuplatform Zorg werkt in opdracht van VWS aan verduurzaming van de zorgsector. Zij richten zich op energie, klimaat en afvalpreventie. Het platform heeft ook een keurmerk ontwikkeld waar duurzame zorginstellingen in drie categorieën (brons, zilver, goud) aan kunnen voldoen. Driehonderd locaties voldoen aan dit keurmerk.
	Het programma VANG-Buitenshuis staat in contact met dit platform en leest mee met het 'Draaiboek Grondstoffen & Afval'. Hierin wordt uitgebreid omschreven welk handelingsperspectief zorginstellingen hebben voor het reduceren van afval.

Dit is een uitgave van

Rijkswaterstaat

Rijkswaterstaat werkt in opdracht van het
ministerie van Infrastructuur en Waterstaat.

088 797 7102

Vragen: afvalbeheer@rws.nl

Februari 2023 | CD1217NB00